

Tres mirades sobre la Frontera Sud

Dij, 7/02/2019 per Catalunya Religió

([Jesuïtes](#)) La frontera pot ser un territori permeable, un territori d'intercanvi, un territori de comunicació. Però hi ha territoris com la Frontera Sud europea, i més concretament la que separa Espanya del Marroc que fa temps s'ha convertit en un territori opac on regna l'excepcionalitat i la manca de respecte al dret i als drets. En això van coincidir les "tres mirades" que es van reunir a l'Espai Societat Oberta de Barcelona el passat 5 de febrer: la d'una organització com el Servei Jesuïta a Migrants (SJM), la de l'activista **Helena Maleno** i la del fotoperiodista Mingo Venero.

Pep Buades, jesuïta, va presentar "Sacar del laberinto" l'informe 2018 sobre la Frontera Sud elaborat pel SJM i va exposar algunes de les línies de treball que l'entitat realitza a la frontera de Melilla-Nador. Buades va insistir en que efectivament, la frontera avui és un "laberint", un laberint de pràctiques i barreres administratives en el qual les persones es veuen atrapades, a costa d'un patiment físic i psicològic immens. Un dels elements centrals de la tasca del SJM és l'observació de les devolucions en calent, una pràctica cada vegada més freqüent, i que contradiu recents sentències del tribunal dels Drets Humans d'Estrasburg. A través d'aquesta observació i del testimoni de les persones que han patit aquesta situació a un costat i a l'altre de la frontera, s'intenten elevar a instàncies judicials per demostrar fins a quin punt en aquests moments els dos estats no estan actuant ni conforme al dret o la llei, ni conforme als drets humans. Aquesta situació de desprotecció s'estén també a menors i a sol·licitants de protecció internacional. A més de la tasca jurídica, SJM intenta també a través de la seva activitat a Melilla anar sensibilitzant la societat de la ciutat autònoma, participant de les xarxes i de la societat civil que allà va creixent. Per Pep Buades aquest element és fonamental per acabar amb l'opacitat i l'excepcionalitat que regna a la frontera sud.

L'altra mirada va ser la de l'activista Helena Maleno, de l'entitat Caminando Fronteras, que no va ser present a l'acte i va participar-hi a través de videoconferència. Aquesta periodista ha treballat els darrers anys intensament en

la denúncia de les conseqüències de les polítiques migratòries d'externalització de fronteres. A més, el seu treball sobre el terreny la va portar a informar de les pasteres que sortien en direcció a Espanya, per poder ajudar en el seu rescat i salvament. La seva acció ha contribuït en els darrers temps a poder salvar la vida de desenes de persones migrants, i a ella li ha costat una denúncia per part del govern espanyol que l'ha portat a una situació judicial molt difícil, motiu pel qual no ha pogut viatjar a Barcelona. Amb la força profètica que la caracteritza, Maleno va denunciar coses tan bàsiques com que el "dret a la vida ha d'estar per sobre qualsevol política migratòria", i en concret va denunciar les polítiques de l'actual govern espanyol endurint les condicions migratòries. Per exemple, va explicar la transformació que està patint Salvamento Marítimo, un servei estatal que ha estat clau en el rescat de persones a la Mediterrània. Helena Maleno va insistir també en el racisme institucional que subjau a totes aquestes polítiques.

Finalment, la tercera mirada fou la de Mingo Venero, fotoperiodista de Territorios Libres, que va presentar la seva exposició amb imatges de la frontera sud. L'exposició es pot visitar encara a l'Espai Societat Oberta de Barcelona.

L'acte que va ser seguit per un nombrós públic va acabar amb un diàleg molt participat, en el qual es va fer patent fins a quin punt la frontera no és només ja a Ceuta o Melilla, sinó que també als carrers de les nostres ciutats, que s'han convertit en territoris hostils de desprotecció per les persones migrants i refugiades.